

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/280/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4211207907
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 03. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Dušan Harbuta
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2013:4211207907.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v právnej veci navrhovateľky: T. Q., nar. XX. XX. XXXX, bytom E., C. XX, zastúpenej JUDr. Vladimírom Lamačkom ml., advokátom v Nových Zámkoch, Hlavné nám. 7, proti odporcovi: I. C., nar. XX. XX. XXXX, bytom T., M. XXX/X, zastúpenému JUDr. Pavlom Gráčikom, advokátom v Nitre, Farská 40, o náhradu škody, o odvolaniach navrhovateľky proti rozhodnutiam Okresného súdu Komárno - rozsudku č.k. 15C/31/2011-93 z 22. 05. 2012 a uzneseniam z 01. 08. 2012 č.k. 15C/31/2011-109 a č.k. 15C/31/2011-111, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, ktorou bol zamietnutý návrh navrhovateľky na zaplatenie 20.000 eur ako náhrady nemajetkovej ujmy a v časti týkajúcej sa náhrady trov konania účastníkov z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

II. Odvolací súd napadnuté uznesenia súdu prvého stupňa z 01. 08. 2012 č.k. 15C/31/2011-109 a č.k. 15C/31/2011-111 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Navrhovateľka sa návrhom došlým súdu 09. 05. 2011 domáhala, aby jej odporca zaplatil sumu 20.000 eur ako náhradu škody z ublíženia na zdraví a nemajetkovú ujmu. Návrh uplatnila ako právny nástupca C. Q. zomrelého pri dopravnej nehode XX. XX. XXXX v T.. Svoj návrh právne odôvodňovala ust. § 444 Občianskeho zákonníka, ako aj § 13 ods. 1, 2 OZ. Návrh rozšírila aj o zaplatenie náhrady výdavkov spojených s pohrebom a zabezpečením hrobového miesta. Súd rozšírenie návrhu pripustil uznesením z 26. 04. 2012. Odporca nesúhlasil s návrhom. Vzniesol námietku premlčania nárokov navrhovateľky. Nárok vo výške 547,77 eur za rakvu považoval za dôvodný a bol jej ochotný ju zaplatiť. Nároky spojené s pohrebom upravuje nariadenie vlády č. 87/1995 Z.z., keď náklady na zriadenie pomníka alebo náhrobnej dosky a na úpravu hrobu sa uhrádzajú iba do výšky 663,88 eur. Súd prvého stupňa rozsudkom z 22. mája 2012 č.k. 15C/31/2011-93 takto rozhodol:

„Súd návrh na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000,- € z a m i e t a .

Odporca j e p o v i n n ý zaplatiť navrhovateľke titulom náhrady škody sumu 1.211,65 €, všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Súd návrh na náhradu škody vo zvyšnej časti z a m i e t a .

Navrhovateľka j e p o v i n n á zaplatiť odporcovi k rukám jeho právneho zástupcu náhradu trov konania vo výške 2.261,16 €, všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.“

Rozsudok odôvodnil v zásade tak, že považoval uplatnený nárok navrhovateľky za nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000 eur a ďalší nárok a ďalší nárok vo výške 2.647,29 eur ako náhradu škody pozostávajúcu z nákladov spojených s pohrebom a zabezpečením hrobového miesta. Z obsahu spisu Okresného súdu Komárno sp.zn. 2T/86/2009 mal za preukázané, že odporca bol v trestnom konaní rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5To/9/2011 z 12. 05. 2011 uznaný vinným z prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona pre skutok, že dňa 06. 05. 2008 v čase o 12.45 hod. v meste T. riadil osobné motorové vozidlo zn. J. XXX L, ŠPZ KN XXX CF, pričom v križovatke cesty II/563 a miestnej komunikácie počas predchádzania zákonom nepovolenou rýchlosťou narazil

do ľavej časti zadného kolesa už odbočujúceho cyklistu C. Q., nar. XX. XX. XXXX, ktorý v dôsledku tejto zrážky utrpel zranenie, ktorému na mieste podľahol. Bol mu uložený podmienený trest odňatia slobody na 2 roky so skúšobnou dobou 3 roky a zároveň mu bol uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu v cestnej premávke na 5 rokov. Bol zaviazaný nahradiť škodu (terajšej navrhovateľke) vo výške 164,64 eur. Poškodená (terajšia navrhovateľka) bola so zvyškom nároku odkázaná na konanie v občianskoprávných veciach. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 12. 05. 2011. Podľa obsahu trestného spisu súd zistil, že poškodená si uplatnila v trestnom konaní náhradu škody vo výške 40.000,- Sk (1.327,75 eur) ako náklady spojené s pohrebom a 4.960,- Sk (164,64 eur) ako náhradu škody za bicykel. Odporca síce podal sťažnosť na Ústavný súd SR proti rozsudku Krajského súdu v Nitre sp.zn. 5To/9/2011 z 12. 05. 2011, avšak ten ju uznesením sp. zn. II. ÚS 385/2011 zo 07. 09. 2011 ako zjavne neopodstatnenú odmietol. Vykonal dokazovanie výsluchom svedkov B. C., snúbenky zomrelého C. Q. a svedkyne S. C., sestry zomrelého. Z ich výpovedí ustálil, že B. C. bola snúbenicou zomrelého so vzťahom od roku 2001, s ktorým žila v spoločnej domácnosti v D. a plánovali si spoločnú budúcnosť i rodinu. Jeho stratu znášala ťažko. S navrhovateľkou je v stálom kontakte. Sestra zomrelého A. C. potvrdila blízky vzťah nebohého a ich matky. Táto smrť syna znášala veľmi ťažko. Podľa predložených dokladov navrhovateľka zaplatila podľa faktúry z 23. 11. 2009 za komplexnú činnosť kamenárskej výroby a služieb s montážou a dopravou (zabezpečenie hrobového miesta C. Q.) 4.199,03 eur dňa 24. 11. 2009. V rozhodnutí rozobral problematiku ochrany osobnosti upravenej v Občianskom zákonníku, vrátane úpravy uplatnenia práv, ako aj inštitútu premlčania. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že jednoznačne neoprávneným konaním odporcu bolo zasiahnuté do práva na život syna navrhovateľky - neb. C. Q., do práva na súkromie a rodinný život jeho najbližších rodinných príslušníkov - i navrhovateľky, ktoré nastalo momentom smrti a ktorého následky v podobe citovej ujmy u pozostalých nepochybne pretrvávajú. Pri samotnom návrhu na náhradu nemajetkovej ujmy, súd vychádzajúc zo znenia § 15 OZ konštatoval nedostatok aktívnej vecnej legitímácie navrhovateľky, keďže v priebehu konania bolo preukázané, že neb. C. Q. má syna a teda on by bol osobou vecne legitímovanou na podanie takého návrhu. Navrhovateľka by bola nositeľom tohto práva len v prípade, ak by po jej nebohom synovi nezostala pozostalá manželka a deti. Odhliadnuc od toho, súd však vyslovil, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sa mohlo prvýkrát vykonať 07. 05. 2008, (t.j. deň po smrti C. Q.). Od toho dňa začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá sa vzťahuje k majetkovým právam (za ktoré je potrebné považovať i právo na náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej peňažným ekvivalentom) a uplynula 06. 05. 2011. Žalobný návrh bol podaný až 09. 05. 2011. Pretože zo strany odporcu došlo k vzneseniu námietky premlčania, súd na ňu prihliadol, lebo mal za to, že námietka odporcu bola v danom prípade vznesená opodstatnene. Z týchto dôvodov súd žalobný návrh zamietol. Pri uplatnenom nároku na náhradu škody titulom nákladov spojených s pohrebom a zabezpečením hrobového miesta pre neb. C. Q., ktorý si uplatnila navrhovateľka vo výške 2.647,29 eur (náklady na vyhotovenie rakvy s príslušenstvom a na prevoz - 547,77 eur a náklady na zabezpečenie hrobového miesta suma vo výške 1 vyúčtovanej sumy, t.j. suma 2.099,52 eur), dospel k záveru, že navrhovateľka je aktívne vecne legitímovanou osobou. Ona tieto náklady vynaložila. Odporca v priebehu konania v časti - sume 547,77 eur (za rakvu s príslušenstvom) a v časti zaplatenia nákladov na hrobové miesto vo výške 663,88 eur, spolu vo výške 1.211,65 eur uznal nároky a nenamietal ich. Súd preto v tejto časti návrhu navrhovateľky vyhovel a zaviazal odporcu zaplatiť navrhovateľke sumu 1.211,65 eur. Vo zvyšku žalobný nárok navrhovateľky zamietol, lebo nárok bol uplatnený nad rámec právneho predpisu - vl. nar. č. 87/1995 Z.z..

O trovách konania v časti konania o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch súd prvého stupňa rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP a priznal ich v plnom rozsahu odporcovi vo výške 2.261,16 eur (odmena za právnu pomoc - 1.476,70 eur + náhrada hotových výdavkov - 45,34 eur + náhrada cestovného a straty času 362,26 eur). Lehotu na plnenie určil podľa § 160 ods. 1 OSP. Náhradu trov konania v časti o zaplatenie náhrady škody si účastníci konania riadne a včas neuplatnili, nevyčísľili ju, a preto o nej súd podľa § 151 ods. 2 OSP ani nerozhodoval.

Proti rozsudku v zákonnej lehote podala odvolanie navrhovateľka v časti, ktorou súd zamietol návrh na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 20.000 eur, ako aj proti výroku o trovách konania. Odmietla tvrdenie súdu o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie. Uplatňovala si nárok na náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodov na jej strane ako osoby, ktorá bola v súčasnej dobe bytostne dotknutá neoprávneným zásahom odporcu. Nesúhlasila ani s rozhodnutím o zamietnutí návrhu pre námietku premlčania vznesenú odporcom. K smrti jej syna došlo 06. 05. 2008. Na uplatnenie práva na ochranu osobnosti sa vzťahuje všeobecná trojročná premlčacia doba v zmysle § 101 OZ. Začala plynúť 07. 05. 2008 a uplynula 07. 05. 2011. Tento deň však bola sobota, a preto sa koniec doby posunul na najbližší

pracovný deň, t.j. 09. 05. 2011. Tento deň bol súdu žalobný návrh aj doručený. V tejto súvislosti poukázala aj na uznesenie NS SR sp.zn. 5Cdo 265/2009 zo 17. 02. 2011. Žalobný návrh bol preto podaný včas a oprávnenou osobou. Pritom NS SR v citovanom uznesení pripúšťa aj to, že v osobitných prípadoch môže byť vznesená námietka premlčania kvalifikovaná ako výkon práva v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 OZ). Domáhala sa preto zrušenia zamietajúceho rozsudku v časti náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj o trovách konania podľa § 221 ods. 1 písm. h) OSP s poukazom na § 205 ods. 2 písm. a, b, d, f) OSP a vráťania veci na ďalšie konanie, alternatívne jeho zmeny a vyhovenia návrhu s priznaním náhrady trov konania.

Odporca v písomnom vyjadrení navrhol rozsudok v napadnutých častiach ako vecne správny potvrdiť. Argumentoval, že podanie navrhovateľky na súd 09. 05. 2011 nemožno považovať za návrh, ktorým by si uplatnila nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Odhliadnuc od toho by bol uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch uplatnený po uplynutí premlčacej doby. Navrhovateľka si však v skutočnosti uplatnila nárok na náhradu nemajetkovej ujmy na základe procesného úkonu označeného ako „Zmena právneho zdôvodnenia návrhu, zmena návrhu, návrh na vykonanie dokazovania“ zo dňa 15. 03. 2012, ktorá bola pripustená uznesením súdu z 26. 04. 2012. Zmena návrhu sa z procesného hľadiska považuje za nový návrh a má neopomenuteľné účinky, najmä vo vzťahu k plynutiu premlčacej doby. Požadoval tiež náhradu trov odvolacieho konania.

Súd prvého stupňa uznesením z 01. 08. 2011 č.k. 15C/31/2011-109 uložil navrhovateľke povinnosť, aby v lehote 10 dní od doručenia uznesenia zaplatila súdny poplatok za odvolanie za návrh na náhradu škody, ktorý je 824,50 eur a to príkazom na úhradu na účet Štátnej pokladnice podľa pol. 1a/ Sadzovníka súdnych poplatkov.

Uznesením č.k. 15C/31/2011-111 z 01. 08. 2012 uložil súd navrhovateľke, aby v lehote 10 dní od doručenia uznesenia zaplatila súdny poplatok za odvolanie proti rozsudku, ktorý je 666 eur podľa pol. 1a/ Sadzovníka súdnych poplatkov.

Proti uzneseniam z 01. 08. 2012 podala odvolanie navrhovateľka a domáhala sa ich zrušenia. Považovala obe rozhodnutia za zmatečné a nezákonné.

Odvolací súd prejednal vec v dôsledku odvolania navrhovateľky na odvolacom pojednávaní (§ 214 ods. 1 OSP); dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je treba podľa § 221 ods. 1 písm. h) OSP zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Navrhovateľka sa návrhom, došlým súdu 09. 05. 2011, domáhala zaplatenia 20.000 eur ako jednorazové odškodnenie, ako matka nebohého C. Q., ktorý zomrel pri dopravnej nehode spôsobenej odporcom. Neskôr upresnila titul ako nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy a rozšírila návrh o náhradu škody titulom náhrady za výdavky spojené s pohrebom a zabezpečením hrobového miesta neb. C. Q. - jej synovi. Súd prvého stupňa zamietol návrh na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku námietky premlčania vznesenej odporcom. Priznal, že neoprávneným konaním odporcu bolo zasiahnuté do práva na život syna navrhovateľky, do práva na súkromie a rodinný život i navrhovateľky, ktorý nastal smrťou C. Q. a ktorého následky v podobe citovej ujmy u pozostalých nesporne pretrvávajú. Zaujal názor, že navrhovateľka ako matka nie je aktívne legitimovaná podľa § 15 OZ, lebo nebohý C. Q. má syna, ktorý by bol osobou vecne legitimovanou. Odhliadnuc od toho však zamietol žalobu pre vznesenú námietku premlčania. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa mohlo prvýkrát vykonať 07. 05. 2008, pričom trojročná lehota uplynula 06. 05. 2011. Žalobný návrh bol podaný 09. 05. 2011.

Odvolací súd zdôrazňuje, že takéto odôvodnenie je arbitrárne. Je protirečivé v tom, že na jednej strane sa zamieťa návrh pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie, avšak zároveň sa zamieťa návrh pre premlčanie uplatneného nároku. Súd prvého stupňa však nesprávne počítal čas na uplatnenie práva.

Podľa § 122 ods. 2 OZ koniec lehoty určenej o.i. podľa rokov pripadá na deň, ktorý sa pomenovaním alebo číslom zhoduje s dňom, na ktorý pripadá udalosť, od ktorej sa lehota začína.

Ak posledný deň lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň (ods. 3).

Ustanovenie Občianskeho zákonníka o počítaní času sa vzťahuje na všetky lehoty občianskeho hmotného práva a teda aj na lehoty premlčacie. Pri lehotách určených podľa týždňov, mesiacov a rokov platí, že a) začiatok lehoty je určený tak, ako pri počítaní podľa dní (porovnaj § 122 ods. 1 OZ); b) koniec lehoty pripadá na deň, ktorý sa svojim pomenovaním (pri týždňoch) alebo číslom (pri mesiacoch a rokoch) zhoduje s dňom, na ktorý pripadá skutočnosť, od ktorej lehota začína plynúť (§ 122 ods. 2 OZ).

Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 OZ viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv.

V prejednávanej veci bolo preukázané, že neoprávneným konaním odporcu bolo trestným činom zasiahnuté do práva na život C. Q. 06. 05. 2008, ako aj do práva na súkromie a rodinný život navrhovateľky. Zásah do práv navrhovateľky nastal momentom smrti jej syna a ktorého následky v podobe rôznej formy citovanej ujmy (šoku, traumy, smútku a straty zo spoločenstva s blízkou osobou) u navrhovateľky stále pretrvávajú. Navrhovateľka mohla svoje právo na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vykonať prvýkrát 07. 05. 2008. Od tohto dátumu začala plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá by skončila 07. 05. 2011. Keďže posledný deň lehoty pripadol na sobotu, najbližší nasledujúci pracovný deň bol 09. 05. 2011 (podľa zák. č. 241/1993 Z.z. - 08. 05. - je sviatok - Deň víťazstva, ktorý je dňom pracovného pokoja), čo je koniec premlčacej doby. Žalobný návrh došiel súdu 09. 05. 2011, t.j. v čase do uplynutia premlčacej doby. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je jeden z relatívne samostatných prostriedkov ochrany osobnosti fyzickej osoby a je právom majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje.

Treba uviesť, že súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav. Na jednej strane zaujal záver o nedostatku legitímácie navrhovateľky s tým, že zomrelý má syna, avšak pre toto konštatovanie nemal vôbec zistené bezpečné podklady. Vychádzal iba z nepatrnej zmienky niektorej z osôb. Túto skutočnosť ale tiež treba objasniť, najmä ju zistiť od navrhovateľky, prípadne priateľky (s ktorou žil) a zadovážením výpisu z Knihy narodení matričného úradu. Iba tak bude bezpečne zistený okruh osôb pre aplikáciu súdom uvedeného § 15 OZ. Pokiaľ ide o vecnú stránku návrhu, treba poukázať na celú úpravu ochrany osobnosti v Občianskom zákonníku (§ 11-16 OZ). V tomto smere poukazuje na existujúce súdne rozhodnutia (najmä sp.zn. 5Cdo 265/2009, sp.zn. 2Cdo 194/2011), pričom právo na ochranu osobnosti nie je len právo zákonom oprávnených osôb podľa § 15 OZ.

Odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov preto rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. f) a h) OSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (ods. 2). V konaní sa súd prvého stupňa zameria na rozhodujúce skutočnosti zásadné pre vecné rozhodnutie vo veci.

Súd prvého stupňa uznesením č.k. 15C/31/2011-109 z 01. 08. 2012 uložil navrhovateľke povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie za návrh na náhradu škody, ktorý je 824,50 eur podľa položky 1a/ Sadzobníka súdnych poplatkov. Navrhovateľka sa domáhala písomným návrhom z 05. 05. 2011 zaplata 20.000 eur ako náhrady škody za smrť svojho syna, ktorý zomrel pri dopravnej nehode 06. 05. 2008 spôsobenej vodičom motorového vozidla - odporcom. Odporca bol trestne odsúdený za skutok. Nie je jasné, za čo uložil súd povinnosť zaplatiť súdny poplatok, keďže je tam uvedený návrh aj odvolanie. Celé rozhodnutie je protirečivé a úplne nepreskúmateľné. V priebehu konania navrhovateľka upresnila dôvod tak, že ide o požadovanie nemajetkovej ujmy v dôsledku smrti jej syna, ktorú zavinil protiprávnym konaním odporca. Súd si tak neujasnil predmet konania z hľadiska poplatkového zákona.

Súd ďalším uznesením z 01. 08. 2012 uložil navrhovateľke povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie podľa položky 1a/ Sadzobníka súdnych poplatkov vo výške 666 eur. Ani toto rozhodnutie nie je preskúmateľné v základe poplatku, ako aj predmete sporu - položke. Napr. pri položke 1a/ a sume 20.000 eur je poplatok 1.200 eur (6 % zo sumy 20.000 eur).

Obe uznesenia o poplatkovej povinnosti sú preto zmätočné a nepreskúmateľné. Odvolací súd upriamuje pozornosť súdu prvého stupňa na úpravu oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. ch) a písm. i) zák. č. 71/1992 Zb.. Odvolací súd obe rozhodnutia z 01. 08. 2012 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí súd prvého stupňa rozhodne aj o trovách odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 OSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.